

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

SVEDECTVO

ročník 26 | 4
apríl 2016
cena 0,90 EUR

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Ján Sokol: Aby človek uniesol znevažovanie, musí mať čisté svedomie

Viera pomáha v ťažkostiach

NÁŠ ROZHOVOR

Emeritný arcibiskup Ján Sokol (1933) je azda najprenasledovanejším cirkevným hodnostárom v novodobej ére Slovenska. Už pred jeho vymenovaním za biskupa v roku 1988 bol zaradený do skupiny: Vhodný pre Vatikán, nevhodný pre SR. Slávnostne inaugurovaný do úradu arcibiskupa bol 10. septembra 1989. Po dovŕšení 75 rokov, v súlade s Kódexom kanonického práva, požiadal o uvoľnenie z postu arcibiskupa. Pravidelne sa zúčastňuje na akciách PV ZPKO. Médiá ho podozrievajú zo spolupráce s ŠtB, z kladného vzťahu k prvej Slovenskej republike, zo sprenevery cirkevných peňazí... Aj o tom je nasledujúci rozhovor.

Nielen vy osobne, ale aj Cirkev čelí útokom zvonku. Vy statočne odolávate, prežije aj Cirkev?

Vpravo arcibiskup Ján Sokol medzi politickými väzňami na konferencii v Smoleniciach v roku 2011.

Foto Vlastimil Morávek

Musíme si najskôr odpovedať na otázku, čo je Cirkev? Spoločnosť božsko-ludská. A čo je najväčším dôkazom božskosti Cirkvi? Je to ľudský prvok. Predstavme si ju ako voz, v ktorom sa už dvetisíc rokov vezieme, aj keď jeho kolesá dávno

spráchniveli. Tie kolesá predstavujú ľudský prvok. A tak, ako manželia išli do manželstva so svojou povahou, aj kňaz do stavu kňazského vstupuje so svojou povahou.

Pokračovanie na 10. strane

Ján Litecký Šveda Pár povolebných poznámok	2
Eva Zelenayová Je po voľbách	3
Z výročných schôdzí	4

Juraj Vrabel Nesmieme zabudnúť!	7
V Helpe strieľali do chlapcov	8

Viliam Jablonický Lekár a memoarista Tolstého	9
Náš rozhovor Viera pomáha v ťažkostiach	10-11

Ján Košiar Človeku nestačí len jesť a piť	12-13
Aktivity predsedníctva	14
Autentický dokument	16

Pár povolebných poznámok

Ostatné parlamentné voľby a následné zostavenie vládnej koalície priniesli toľko novín, že pre ich lepšie pochopenie a strávenie musíme začať teóriou. Médiá nám totiž od rána do večera podsúvajú, že je tu nejaká pravica a ľavica a ako neveriteľne medzi sebou súperia, priam na život a na smrť. Ak si pripomenieme aspoň pár výrazov, ktoré stručne charakterizujú pravicu (poriadok, mužnosť, sila, tradícia, náboženstvo, vlasť, národ, vlastníctvo) a ľavicu (rovnosť, súcit, prerozdeľovanie, kolektivismus, ateizmus, internacionalizmus) a spomenieme si, že november 89 bola len eštablička inscenácia, kde hlavným motívom súdruhov bolo prísť k majetkom, vidíme, že sme tu silnú pravicovú stranu ani mať nemohli. To len ľudia s boľševickými spôsobmi, zalezenými až pod kožu, sa odrazu začali hrať na demokratov či kresťanov, aby pokryli celú politickú scénu. Hlavne, aby im odnikiaľ nehrozilo nijaké nebezpečenstvo. Takže títo ľudia úplne prirodzene a zákonite všetky pravicové hodnoty redukovali takmer na nulu. Zostalo len súkromné vlastníctvo, čo však neznamenalo podnikanie, ale pridelenie majetkov komunistickej nomenklatúre.

Ak sa pohybujeme vo svete hodnôt a nie mediálnych lží, potom musíme povedať, že prvá autentická pravicová strana, ktorá sa po novembrovej inscenácii dostala do parlamentu a navyše bez „krstných otcov“, je Kotlebova ĽS NS. Boli aj iné pravicové stráničky, ale tie sa do parlamentu nemali šancu dostať. Z tých parlamentných, čo by sa radi za pravicové vydávali, môžeme spomenúť SNS, no to bolo skôr pravicové placebo, lebo u nich na prvom mieste bol vždy obchod. No

a KDH to už bol priam hodnotový podvod na pravicových voličoch. Veď už im to konečne aj zráтали. Aj ostatné parlamentné strany akokoľvek spájať s pravicovými hodnotami je mimoriadne bezočivé klamstvo.

Komunisti, ich diatky, rovnako ako eštablička štruktúry všetkých vekových kategórií od hrôzy, že starostlivo pripravený podvod sa začína rúcať, unisono zavýli od hrôzy. A oprášili svoj klasický slovník, pretože v rozrušení sa už ani nevedia ovládať. Ako vieme, už od čias XI. zasadnutia Kominterny v roku 1931 súdruh Stalin prezieravo navrhol používať na všetko, čo sa komunistom nepáčilo, slovo fašizmus. Nečudo, že aj našim mladým súdruhom – a je to jedno, či internacionalistom či liberálom – sa toto heslo dokonale zarylo pod kožu. A keď sú čo len trochu rozčúlení, vyvrhujú ho zo seba vo veľkých dávkach. Na druhej strane, aspoň máme rukolapný dôkaz, že všetky naše médiá sú v rukách kominterny. Vtáka poznáš po perí...

K samotnej vládnucej koalícii niet veľmi čo dodať, aj keď niektorí mladší ľudia oklamaní mediálnym zneužívaním slova „pravica“ sa cítia podvedení. Oligarchovia sa jednoducho dohodli a hotovo, veď nič iné sa ani nedalo čakať. Pravica, ktorá s pravicou nemá nič spoločné, nemá najmenší problém dohodnúť sa s ľavicou, ktorá je v službách kapitalistov. Business as usual. A ešte niečo: k válovi sa predsa nechodí s príborom.

Pár slov ku KDH. Dobré si pamätáme na 90. roky, keď zo Žabotovej sa robila rozbíjačská kampaň voči našej organizácii, ktorá sa im nakoniec aj podarila a našu organizáciu dokázali rozdeliť. Hoci k nim prešlo necelých 15% pomýlených členov, či neukojených kandidátov na predsedu, bol to veľký úder spoločenskej prestíži

organizácii politických väzňov. Aj preto je pre našich členov jedna z najlepších správ týchto volieb, že KDH zostalo pred bránami parlamentu. A zrejme už tam zostane navždy, pretože tento výsledok bude mať presne rovnaký psychologický účinok ako Kotlebových 8 percent - jemu percentá porastú, pretože ešte stále veľa ľudí bolo zastrašených médiami, že určite nedosiahne 5 percent, kým výsledok KDH iba ukázal, že kráľ je fakt nahý a rady ich voličov poklesnú ešte dramatickejšie. Je prakticky isté, že rovnako skončí aj ich politický klon, Radoslav Procházka.

Ktovie, či to bude vedieť využiť opäť parlamentná SNS, pretože Slotove vulgarizmy síce nechali pred dverami parlamentu, no nie tak bohatých podporovateľov, ľudovo nazývaných oligarchovia. Ale toto nie je tá hlavná vec, na ktorej závisí politická budúcnosť SNS, pretože už vieme, ako to chodí... Čo môže SNS zlomiť krk je to, že celé volebné obdobie bude uprednostňovať iba „obchody“ a ani po štyroch rokoch prítomnosti SNS vo vláde stále nebudeme mať ani slovenskú televíziu, ani slovenský rozhlas a aspoň jeden slovenský denník. Pre esenesáckeho predsedu parlamentu je tu ešte jedna výzva navyše, ktorá rovnako zaväzuje – odstrániť potupenie Svätoplukovej sochy na Bratislavskom hrade, ktorú spáchal tiež jeden predseda parlamentu. Ak toto SNS nedokáže, iba rozšíri nepopulárny zoznam strán bez parlamentnej budúcnosti ako HZDS, SDKÚ, KDH a najnovšie Sieť. Pretože Slovensko nemôže žiť v ilegalite večne.

Na záver by som našim komunistickým novinárom ešte rád vysvetlil jednu záhadu, ktorú ani za svet nevedia pochopiť. A pokiaľ naše školstvo budú mať v rukách naďalej boľševici,

ani ju tak skoro nepochopia. Vo viacerých novinách som sa totiž dočítal, akí sú naši súdruhovia prekvapení, že Kotlebu volili aj v obciach, ktoré za povstania Nemci vypálili. Napríklad v smutne známej Kľakovskej doline v obci Ostrý Grúň dostala ĽS NS až 27 percent hlasov. Nuž, vysvetlenie je veľmi jednoduché – miestni ľudia vedia, ako sa to celé zbehlo a kto to celé zavinil. Že to boli hrdinskí partizáni, ktorí si párkrát vystrelili na nemeckú hliadku, čo nemalo nijaký vojenský význam, no keď Nemci začali za ich výčiny robiť represálie na nevinných ľuďoch, rýchle zdupkali do hôr. A vrátili sa až keď Nemci odišli a hneď začali v dedine robiť teror podobný tomu nemeckému. Podrobnejšiu spomienku na tieto udalosti od pamätníčky Márie Lujzy Tencerovej si môžeme prečítať aj v našom časopise. Tu by som sa skôr čudoval, že práve v takej obci dostal Smer viac hlasov ako ĽS NS. Ale ako vidíme, oficiálna, t. j. komunistická propaganda stále má svoj účinok a asi ho ešte chvíľu bude mať.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

Živio pre Arpáda Tarnóczyho

Arpád Tarnóczy (11.4.1936, Nováky) je potomok šľachtického rodu, ktorý sa vyznamenal v boji s Tatármi. Za odmenu získal od kráľa Belu IV. do léna Horný Turiec. Rod sa za tisíc rokov rozrástol a vyšlo z neho trinásť biskupov, niekoľko prelátov a vysoko postavených cirkevných hodnostárov. Taktiež veľa učiteľov na vysokých učeniach. Jedným zo salzburských arcibiskupov povýšených na kardinála bol Maximilián von Tarnóczy. Matka z otcovej strany pochádzala zo známeho šľachtického rodu Motešických, ktorí tvorili Pribinovu šľachtu.

V roku 1945 prevzala v Novákoch všetku moc partizánska brigáda. Rodové kaštieľ vrátane knižníc vyrabovala a zničila. Pred voľbami v roku 1946 desaťročný Arpád roznášal plagáty s textom Smrť komunizmu! Mal trinásť rokov, keď si dal do rucksaku peceň doma upečeného chleba a modlitebnú knižku s úmyslom odísť do sveta. Skončil na hraniciach a potom vo väzení. Po Gottwaldovej smrti dostal amnestiu. No kým bol v Ružyni, „jeho“ protištátna skupina ďalej vyvíjala činnosť. Zavreli ho druhýkrát. Keď sa vec vysvetlila, vrátil sa domov. Žiadne štúdium však neprichádzalo do úvahy. Mohol sa zamestnať len ako pomocný robotník. Vypracoval sa na trénera vodného póla, skončil priemyslovku, po roku 1989 sa stal prednostom Okresného úradu v Prievidzi, poslancom NR SR, veľvyslancom v Maďarsku, od roku 2006 do roku 2015 zastával funkciu predsedu občianskeho združenia Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja. NR SR v roku 1996 prijala návrh jeho zákona o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Priznal sa, že to bol jeho osobný záväzok všetkým, ktorí ležia v masovom hrobe pod múrom Ďáblického cintorína. V súčasnosti je Arpád Tarnóczy čestným predsedom PV ZPKO.

Uk vzácnemu jubileu mu s vďakou úprimne blahozeláme.

Spolupracovníci z našej organizácie a redakcia

Je po voľbách

SLOVO SVEDECTVA

Na Slovensku si pomaly zvykáme na živú predvolebnú kampaň a väčšina ľudí ju už dokáže aj dešifrovať. Azda najarogantnejšiu voči ľuďom v tomto roku viedol Boris Kollár. Názov jeho strany Sme rodina ostro kontrastoval so životným štýlom lídra strany či skupiny jeho kandidujúcich priateľov. Veď ju založil pár týždňov pred voľbami. Po voľbách sa ukázalo, ako blízko má k podsvetiu a aká je jeho „rodina“. Matovičovo OĽaNO tiež skôr tvorí komparz jeho obdivovateľov, než stranu so serióznym programom. Že si polepšili Sulíkovi liberáli vďaka za jeho šou v nemeckej televízii, ktorá kolovala na internete. Kollárovci, Matovičovci ani Sulíkovci nie sú tými, ktorí by stáli za kresťanskými organizáciami na Slovensku a podporovali ich. Napokon naša organizácia práve počas ministrovania Daniela Lipšica začala mať problémy s financovaním činnosti. Dnes už síce Lipšic nie je v KDH a ani KDH už nie je v parlamente, ale predstava, žeby pravica zostavovala vládu, bolo pre našu organizáciu čiernou morou. Aký to paradox, ak politic-

kým väzňom komunizmu rozumie lepšie ľavicová vláda, než vláda pravice.

Postavenie politických väzňov komunizmu v spoločnosti nie je dosiaľ prijateľne doriešené. Ktovie, či nie aj vinou KDH, ktoré politických väzňov segregovalo. Uznávalo len tých, ktorí po roku 1989 boli organizovaní v KDH. To napokon viedlo aj k deštrukcii samotnej organizácie. Prečo to KDH robilo, samozrejme neprezradilo. Ale muselo to mať nejaký dôvod. Pre kresťanov to však bola mäťúca politika. Na stránkach Svedectva sa pokúsime objasniť aj novodobé zlyhanie svedomia politikov. Lebo ako sa zdá, éra komunizmu nemusela znamenať to najväčšie zlo, aké môže slobodomyselných ľudí stretnúť. Náš mesačník má síce v podtitule uvedené časopis tabuizovaných faktov, ale ak spoločnosť bude pokračovať v nastolenom trende, budeme radi, ak budeme môcť písať jednoducho pravdu. Všadeprítomná politická korektnosť ľudí uráža a šéf agentúry Polis Slovakia Ján Baránek ju neváhal pomenovať fašizmom.

Je na počudovanie, ak za extrémizmus slovenský establishment považuje tak teroristické útoky v Bruseli, ako aj parlamentnú stranu ĽS NS, ktorá má v programe dôsledne brániť kresťanské základy nášho štátu. Pritom ide o hodnoty, ktoré nám umožňujú civilizovane spolužať. Kto teda v tomto štáte je extrémistom?

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Z výročných schôdzí

Jozef Dečo, Ján Litecký Šveda a Peter Bielik nad závermi výročnej schôdze v Bratislave.

Foto Eva Zelenayová

BRATISLAVA - Správu o činnosti prečítal predseda pobočky a PV ZPKO Ján Litecký Šveda. Na schôdzi zvolili nového predsedu pobočky, stal sa ním Jozef Dečo, syn politického väzňa. Pobočka má v súčasnosti 107 členov. Na schôdzi prijali za nového člena Antona Čulena, známeho kresťanského aktivistu. Od ostatnej schôdze zomrelo päť členov organizácie. Na schôdzi sa konštatovalo, že stále nie je vyriešená otázka bezplatného cestovania v mestskej doprave a odznel návrh odhaliť pamätnú tabuľu kardinálovi Korcovi v Nitre.

PRIEVIDZA - Členom pobočky je čestný predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy, ktorému prítomní blahoželali k životnému jubileu a tiež k životnému jubileu jeho manželky. Tarnóczy zhodnotil prínos akcií organizovaných PV ZPKO, najmä seminárov v Smoleniciach a v Levoči. Predseda pobočky Ing. Martin Hagara predniesol správu o činnosti, pričom medzi výnimočné a zvlášť potrebné patrili prednáška o zločinoch komunizmu na Gymnázium Ľ. Štúra vo Zvolene a beseda so študentmi prievidzského gymnázia, ktorí sú autormi práce o Jánovi Manasovi, zakladateľovi ilegálnej skautskej organizácie. Opäť sa potvrdilo, že študenti sa neučia o zločinoch komunizmu a podobné prednáš-

ky sú jedinou formou oboznamovania mladých ľudí s praxou totalitného režimu. Výbor sa zaviazal k rozšíreniu členskej základne o deti a vnukov politických väzňov, k návšteve imobilných členov a k účasti všetkých akcií organizovaných PV ZPKO.

LUČENEC - Schôdza RP PV ZPKO sa uskutočnila 19. marca. Viedla ju predsedníčka Elena Krčmáriková, ktorá privítala 23 členov. Rokovanie sa uskutočnilo v priateľskom ovzduší, v ktorom dominovala téma parlamentných volieb. Členovia vyslovili znepokojenie, že do parlamentu sa dostali neštandardné politické strany. Jednotliví členovia sa sťažovali na nízke dôchodky, ktoré spôsobujú nedôstojné prežívanie staroby.

V Banskej Bystrici sa na výročnej schôdzi zúčastnil podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj.

Foto archív

ČADCA - Činnosť organizácie značne podmieňuje skutočnosť, že nemá vlastnú kanceláriu. V roku 2015 pobočka evidovala 15 členov, ktorí sa však nemajú kde schádzať a porozprávať sa o svojich ťažkostiach. Svoju nespokojnosť vyjadrujú aj tým, že odmietajú platiť za členské známky. Členky výboru Veronika Gregorová, Viera Čanecká a Veronika Polková sa schádzajú v miestnej cukrárni, kde rokujú o aktuálnych otázkach pobočky. Okrem záležitostí súvisiacich s materiálmi a priestorovými problémami pobočky účastníci schôdze živo reagovali na výsledky parlamentných volieb.

BANSKÁ BYSTRICA - Schôdza pobočky sa začala tradičnou minútou ticha za členy, ktoré odišli do večnosti. V roku 2015 to boli Mária Sidorová a Paulína Latináková. K životnému jubileu 80 rokov zblahožovali Jánovi Gregorovi, ktorý ich oslávil 8. marca. Predsedníčka organizácie Helena Halková oboznámila prítomných so správou o činnosti a pozvala všetkých prítomných a ich rodinných príslušníkov a priateľov na pietnu spomienku k 66. výročiu Barbarskej noci. Uskutoční sa 13. apríla a začne sa sv. omšou o 12 hod. v Katedrále sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici. Na schôdzi sa zúčastnil podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj, ktorý prítomným poskytol aktuálne informácie a hovoril o dôležitosti prenikania politických väzňov do škôl a elektronických médií.

PEZINOK – Výročná členská schôdza RP PV ZPKO Bratislava okolie so sídlom v Pezinku sa uskutočnila 9. marca. Prítomných členov privítal predseda Anton Malacký, ktorý zároveň podal správu o činnosti za uplynulý rok. Informoval aj o neúspešných aktivitách PV ZPKO, ktoré napriek veľkej snahe predstaviteľov vedenia PV ZPKO sa nepodarilo dosiahnuť. Ide hlavne o znovunavrátanie bezplatného cestovania politickým väzňom a ich rodinným príslušníkom v bratislavskej mestskej doprave. Ďalej zamietnutie návrhu zákona na doodškodnenie politických väzňov poslancami NR SR. Vyslovil tiež poľutovanie, že napriek včasnému oznámeniu o konaní pietnej spomienky 17. novembra na cintoríne vo Vrakuni sa jej prezident Andrej Kiska nezúčastnil ani v roku 2015. To sa nestalo ani u jedného z predchádzajúcich prezidentov. Malacký tiež informoval členov o novozvolenom Predsedníctve PV ZPKO, ktoré sa ujalo funkcií po XII. sneme konanom 10. júna 2015 v Žiline.

Spomienka na schôdzu v Pezinku.

Foto archív

V neposlednom rade zhodnotil situáciu okolo kancelárskych priestorov pre pobočku, ktoré musela pobočka vrátiť mestu Pezinok na účely zriadenia dialyzačného centra v Pezinku. Nádej na nové priestory pobočka má, no zatiaľ sa čaká na ich pridelenie. **(em)**

Čakáme na legislatívne doriešenie III. odboja

Zvyčajne platí: je po voľbách, zabudnite! No bývalí politickí väzni ani po 26 rokoch nezabúdajú a od úradov, štátnej reprezentácie – vlády a parlamentu očakávajú vyrovnanie spoločenských, morálnych a hodnotových dlhov. Protikomunistický (III.) odboj nemôže a nechce rezignovať na šírenie posolstva, na oživovanie historickej pamäti. Od štátu tretí odboj očakáva aj legislatívne doriešenie postavenia a fungovania organizácie združujúcej bývalých odporcov totalitného komunistického režimu. Aj odozva z výročných schôdzí regionálnych pobočiek PV ZPKO je podporujúca predvolebnú iniciatívu. Anketové otázky politickým stranám vo veci ich postoja k tejto téme a snahu vedenia zväzu o legislatívne zrovnoprávnenie postavenia II. a III. odboja.

Pred voľbami sme poslali kandidujúcim politickým subjektom tri anketové otázky: 1. Či budú iniciovať alebo sa spolupodieľať na predložení zákona o postavení a pôsobnosti Zväzu protikomunistického odboja a či odporučia svojmu klubu poslancov hlasovať „za“ prijatie takejto normy? 2. Či budú ochotní prijať ďalšiu odškodňovaciu legislatívu pre bývalých politických väzňov identickú k zákonu Českej republiky č. 262/2011 o účastníkoch odboja a odporu proti komunizmu? (poznámka: aj s jednorazovým finančným odškodnením ako dodatočnej kompenzácie na vyrovnanie dôchodkov, ktoré sú pod štatistickým priemerom). 3. Či bude ochota pokračovať v ďalšom zmierňovaní krívd na bývalých politických väzňoch a ich rodinných príslušníkoch?

S touto iniciatívou pred voľbami sme pripomenuli politickým stranám zaostávanie Slovenska oproti legislatívnemu a aj spoločenskému zaostávaniu za Českou republikou. Pripomenuli sme im, že v zmysle platných zákonov je protikomunistický odboj pokračovaním národného boja za oslobodenie, ale súčasne konštatujeme legislatívnu asymetriu postavenia oboch odbojov. Slovenská republika zákonom NR SR č. 487 z 5. decembra 2013 o protifašistickom odboji, postavení a pôsobnosti slovenského zväzu protifašistických bojovníkov totiž v paragrafe 4 „uznáva nezávislé postavenie zväzu (pozn.: II. odboja) a poskytuje mu pomoc a súčinnosť pri plnení jeho úloh“. Štát sa v zmysle druhej

vety cit. paragrafu zaviazal „finančne podporovať činnosť zväzu“ (protifašistického odboja). Týmto vznikla zásadná spoločenská aj legislatívna asymetria v postavení účastníkov II. (protifašistického) a III. (protikomunistického) odboja, čo je nielen v rozpore s dobrými mravmi, ale aj ústavným princípom rovnosti. V tomto prípade rovnosti účastníkov boja za slobodu a demokraciu a ich materských organizácií. Keďže stále pociťujeme laxný prístup štátu k postaveniu účastníkov protikomunistického odboja opäť sme zdôraznili, že protikomunistický odboj podľa zákona NR SR č. 219 z roku 2006 o protikomunistickom odboji „bol pokračovaním národného boja za oslobodenie“ (§2, ods.1). Pod protikomunistickým odbojom sa rozumie aktívny odpor občanov proti komunistickému režimu prejavovaný či prejavovaný organizovane alebo individuálne v období od 6. októbra 1944 do 17. novembra 1989... (ods.2, §2). „Protikomunistický odboj bol súčasťou studenej vojny vo svete. Jeho účastníci boli aktívni bojovníci za slobodu a demokraciu“, konštatuje paragraf 3 cit. zákona. Navyše aj zákon 553/2002 Z.z. o pamäti národa zdôrazňuje, že protikomunistický odboj predstavoval pokračovanie národného boja za oslobodenie, čím obsahovo nadviazal na protifašistický odboj, ktorý mu predchádzal.

Od relevantných strán sme dostali len štyri odpovede (Most-Híd, SMK, KDH a SNS). Je to smutný fakt, pretože v parlamente sú len dve z nich, z toho SNS mieni legislatívu úplne prekopať a dať všetky odboje pod jeden menovateľ... Dnešní politici sa oháňajú slobodou aj demokraciou, ale akosi pri tom majú krátku pamäť – zabúdajú, kto predovšetkým najväčšou mierou prispel k slobode a demokracii a k pádu železnej opony. Po voľbách navyše zaslan predseda PV ZPKO list premiérovi (pozri str. 16).

Bývalí politickí väzni majú za to, že je najvyšší čas odstrániť nerovnováhu prístupu štátu k existencii a pôsobnosti dvoch odbojov a rovnocenných organizácií. Tejto téme sa budeme priebežne venovať naďalej.

Rafael Rafael
podpredseda PV ZPKO

„Nie sme policajti“

/Protest vedeckých pracovníkov Ústavu pamäti národa z dňa 18. 2. 2016 voči svojvoľnému a účelovému postupu predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka a jeho snahám zaviesť pre vedeckých pracovníkov policajné kritériá/

Správna rada ÚPN
Dozorná rada ÚPN
Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA PODATEĽNA	
Dátum:	18. 02. 2016
Č. zápisnice:	1891
Prílohy:	Výbornosť:

V Bratislave, 18. 2. 2016

VEC: Protest voči svojvoľnému a účelovému postupu predsedu Správnej rady ÚPN O. Krajňáka

Vážení členovia orgánov ÚPN,

týmto sa na Vás obraciame s protestom voči svojvoľnému a účelovému postupu predsedu Správnej rady ÚPN O. Krajňáka, ktorý svojím rozhodnutím dňa 21. 1. 2016 vydal tzv. Etický kódex zamestnanca (ďalej kódex).

Podstatou ustanovení kódexu je stieranie rozdielu medzi voľnočasovými aktivitami pracovníkov ÚPN a ich určenou pracovnou činnosťou. Predseda SpR O. Krajňák sa tak snaží dosiahnuť absolútnu kontrolu nielen ich odbornej činnosti, ale aj spoločenských aktivít zamestnancov vo voľnom čase. Svedčí o tom aj motív vydania tejto normy, ktorý je vyslovene účelový. Prípravu kódexu totiž O. Krajňák avizoval verejne, pred zamestnancami ÚPN na ústavnom podujatí dňa 17. 12. 2015 s tým, že jeho cieľom je zabrániť „nežiaducej činnosti zamestnancov ÚPN“. Zamestnancov s názormi odlišnými od jeho názorov vo svojom prejave verejne označil za „travičov studní“.

Uvedený dokument, aj s jeho vágnymi formuláciami, umožňujúcimi svojvoľnú interpretáciu, má tak byť účelovým nástrojom na zamestnancov, predovšetkým historikov, ktorí sa odmietajú na svet a historické udalosti pozerat' výlučne optikou (podotýkame nehistorika – filmára a navyše politického nominanta) O. Krajňáka.

Cieľom tohto kódexu – napriek jeho vznešenému pomenovaniu – je tak zastrašenie pracovníkov ÚPN a vynútenie si ich absolútnej poslušnosti. Prijatie kódexu nie je možné nevidieť v kontexte s pripravovaným zámernom O. Krajňáka zmeniť organizačnú štruktúru ÚPN. V konečnom dôsledku má tak kódex „legitimizovať“ a zdôvodňovať personálne čistky, ktoré O. Krajňák zjavne pripravuje. Dôkazom toho je aj vydanie plánu činnosti na rok 2016 O. Krajňákom, v ktorom sú - v rozpore s procesom prípravy plánu - stanovené nereálne úlohy. Tzv. "nedodržanie" stanovených úloh je totiž už dnes zneužívané na hromadné udeľovanie pracovných napomenutí, ktoré môžu viesť k hromadnému prepúšťaniu.

Kódex bol pracovníkom Sekcie vedeckého výskumu oficiálne predstavený na porade sekcie dňa 4. 2. 2016 P. Dubovským, ktorého O. Krajňák menoval za riaditeľa Sekcie vedeckého výskumu. Dubovský ho zdôvodnil tak, že v štátnej správe sú podobné kódexy úplne bežné, pričom ako

konkrétny príklad uviedol Policajný zbor SR. Text kódexu je evidentne inšpirovaný vnútornými predpismi v tzv. silových rezortoch – obrany a vnútra.

Ako sme sa ohradili už na predmetnom zasadnutí, také zdôvodnenie neobstojí už preto, že pracovníci ÚPN nie sú zamestnancami v štátnej službe, a najmä, podstata práce historika je diametrálne odlišná od činnosti policajta, resp. vojaka. Ako vedeckí pracovníci preto odmietame, aby sa naša činnosť posudzovala kritériami vychádzajúcimi z princípov prísne hierarchickej štruktúry riadenia, ktorá neumožňuje diskusiu (tak ako je to odôvodniteľné napr. v štruktúrach PZ SR). Súčasne konštatujeme, že ustanoveniami kódexu, ktorý významným spôsobom zasahuje aj do osobného života pracovníkov ústavu, sa nemôžeme cítiť byť viazaní aj preto, že bol vydaný bez schválenia zákonom stanoveným orgánom ústavu, Správnu radou ÚPN.

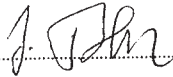
Domnievame sa, že týmto konaním O. Krajňák porušuje zákon o ÚPN, ktorý explicitne hovorí o „nestrannom skúmaní“ histórie 20. storočia, ale ignoruje aj Ústavu SR, ktorá vedeckým pracovníkom garantuje slobodu bádania a občanom SR slobodu vyjadrovania. Jeho dôsledná aplikácia v praxi by viedla k zastaveniu slobodného vedeckého výskumu na ÚPN a k návratu do čias, keď sa o tom, čo sa smie a nesmie skúmať a písať, rozhodovalo v mocenských orgánoch.

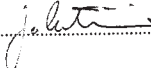
Ide tak o formu „náhubkového“ nariadenia, ktoré má po viac ako 26 rokoch od Novembra 1989 umlčať slobodu myslenia. Ak by čosi podobné prijali politici voči novinárom, nepochybujeme, že tí by voči tomu do krajnosti protestovali, a to aj na medzinárodnom fóre. Historici, ktorí v médiách ani v politike priestor nemajú, tento svoj protest účinne medializovať nemôžu, preto ho kladú aspoň touto cestou na papier.

Príloha: podpisy zamestnancov Sekcie vedeckého výskumu

Na vedomie:
Médiá

Pracovníci Sekcie vedeckého výskumu ÚPN:

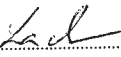
PhDr. Ján Bobák, CSC.

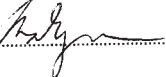
Mgr. Pavol Jakubčín, PhD.

Mgr. Peter Jašek, PhD.

Mgr. Branislav Kinčok

PhDr. Tomáš Klubert, PhD.

PhDr. Martin Lacko, PhD.

Mgr. Pavol Makyna, PhD.

Mgr. Ing. arch. Ján Pálffy, PhD.

Mgr. et Mgr. Ondrej Podolec, PhD.

18. 2. 2016

Ilustračné foto: (a)

Nesmieme zabudnúť!

Pred 65 rokmi sa konal zinscenovaný súdny proces s biskupmi Jánom Vojtaššákom, Michalom Buzalkom a Pavlom Petrom Gojdičom.

V roku 1949 sa konal IX. zjazd KSČ. Komunistická moc si dala za cieľ skompromitovať Katolícku cirkev a izolovať jej čelných predstaviteľov od Vatikánu. Väčšina procesov bola pripravovaná KSČ, pri ktorej pôsobila tzv. „cirkevná šestka“. Tvorili ju Alexej Čepička, Vladimír Clementis, Viliam Široký, Zdeněk Fierlinger, Jiří Hendrych a Václav Kopecký.

Hlavné súdne pojednávanie s troma slovenskými biskupmi sa konalo pred senátom Štátneho súdu v Bratislave v dňoch 10. – 13. 1. 1951. Rozsudok bol vynesený 15. 1. 1951. Obžalobu vypracoval J. Feješ. Biskupov J. Vojtaššáka, M. Buzalku a P. Gojdiča obvinili zo zločinov vojenskej zrady, velezrady a vyzvedačstva podľa zákonov 50/1923 Zb. a 231/1948 Zb., J. Vojtaššáka a M. Buzalku aj zo zločinu úkladov proti republike. Je známe, že biskupovi Vojtaššákovi a Buzalkovi prisúdili spoluzodpovednosť za deportácie židov, čo bolo umelo vykonštruované, ako celý súdny proces.

Ich mučiteľia vo vyšetrovacej väzbe používali neľudské vyšetrovacie metódy, ktoré pozostávali z neustáleho chodenia, bitiek s vyhrážkami smrti, lámania prstov medzi železnými prútmi, nedostatku stravy a častého budenia v noci.

Biskupi M. Buzalka a P. Gojdič boli odsúdení na doživotie, konfiškáciu majetku a peňažný trest. Biskup J. Vojtaššák dostal 24 rokov väzenia, konfiškáciu majetku a peňažný trest.

Po smrti dvoch komunistických tyranov J.V. Stalina a K.Gottwalda v roku 1953 režim zmenil doživotné tresty biskupov M. Buzalku a P. Gojdiča na 25 rokov odňatia slobody. Vtedy mal biskup J. Vojtaššák 76 rokov, M. Buzalka 68 rokov a P. Gojdič 65 rokov.

Uznesením generálneho prokurátora 14. 6. 1956 bol biskupom Vojtaššákovi a Buzalkovi prerušený výkon trestu pre zlý zdravotný stav. Obaja museli žiť v prísnej izolácii v Charitnom domove v Dečine.

V roku 1958 ŠtB znovu zaistila biskupa Vojtaššáka, odkiaľ ho prepustili v roku 1963.

Zomrel v nemocnici v Řičanoch 4. 8. 1965. V roku 1990 bol rehabilitovaný.

Pozostatky biskupa Vojtaššáka boli z rodnej obce Zákamenné prevezené na Spišskú Kapitulu, kde sú uložené v kaplnke Zápoľských v Katedrále sv. Martina. V roku 1996 sa začal jeho proces blahorečenia.

Biskup M. Buzalka zomrel 7. 12. 1961 v Charitnom domove Tábor. V roku 2000 bol rehabilitovaný. Jeho telesné pozostatky z rodného Svätého Antona boli 12. 2. 2003 prenesené do krypty Katedrály sv. Martina v Bratislave. V roku 2000 začal jeho proces blahorečenia.

Blahoslavený Pavol Peter Gojdič.

Biskup P. Gojdič zomrel vo väzenskej nemocnici v Leopoldove 17. 7. 1960 na následky získaných chorôb v dôsledku zlého zaobchádzania počas jeho nespravodlivého väzenia. Pred smrťou ho vyspovedal otec Alojz Vrána. Následne bol pochovaný bez akýchkoľvek pôct na väzenskom cintoríne v hrobe bez mena pod väzenským číslom 681.

V roku 1968 bola povolená exhumácia telesných pozostatkov biskupa Gojdiča. Samotná exhumácia sa na leopoldovskom cintoríne uskutočnila 29. októbra 1968 s následným prevezením telesných pozostatkov do Prešova.

Pri príležitosti jeho sedemdesiatych narodenín mu do väzenia poslal telegram aj Sv. Otec Pius XII. Ubezpečil ho, že nezabúda na svojho hrdinského syna. Bol to pre otca biskupa skutočne jeden z najkrajších dní vo väzení. Biskup Pavol Gojdič bol 27. septembra 1990 súdne rehabilitovaný.

V Ríme 4. 11. 2001 vyhlásil Svätý Otec Ján Pavol II. Pavla Petra Gojdiča za blahoslaveného.

Juraj Vrábel
člen redakčnej rady Svedectva

V Heľpe strieľali do chlapcov

Paulína Melková nám napísala: „Vojnu som prežila ako dvanásťročná. Keď som mala trinásť rokov, stratila som otca. Na fronte. Keď som mala 15 rokov, bola som na duchovnom cvičení v Banskej Bystrici. V roku 1948 boli u nás v Heľpe misionári. Potom zobrali sestričky a o rok aj kňazov. A kláštor zrušili. Vydávala som sa 22. mája 1949. O mesiac zasa prišli do Heľpy zobrat kňaza. Ale Heľpania si ho nedali. Bola som vtedy, 8. júla 1949 v poli, keď poobede zazvonili zvony a ľudia z polí vychádzali brániť kňaza. Pred faru prišlo veľa ľudí. Referenta Miterpacha a príslušníka ZNB Kovačócyho hnali na koniec dediny. Miterpacha čakalo osobné auto, kým však doň nastúpil, vystrelil z osobnej pištole proti prenasledovateľom, ktorí ho už nemohli ohrozovať. Strieľal do troch chlapcov, mojich rovesníkov. Ondrej Kukuľa, 16-ročný, dostal guľku do pľúc, 13-ročný Ján Mešťan bol postrelený do ľavej ruky a guľka mu prešla cez sval a tretí Ján Martinec bol strelený do nohy. Guľka však narazila do peňaženky a tak našťastie nebol zranený. Bola som pri tom. Uvedomila som si, čo som práve videla a vrátila som sa domov. Ostatní ľudia sa hnali až na stanicu. Na druhý deň ráno už pred šiestou bola obec obsadená vojskom a žandármi. Vyšetrovali, ako to bolo. Veľa ľudí zatvorili, bili ich aj trýznili.“

Kronika obce uvádza, že vypočúvali okolo sto osôb, stíhali 42 a odsúdených bolo 35 osôb na podmienené i nepodmienené tresty od dvoch mesiacov do štyroch rokov. Pri výkone trestu prišiel Ján Hyriak v bani Handlová o nohu,

Účastníčky duchovných cvičení v roku 1948. Foto archív

tí čo boli v Jáchymove si to odniesli podlomeným zdravím (v jednom prípade sterilitou). Podmienené tresty boli udeľované len ženám, z ktorých jedna bola gravidná. Katolícka akcia v roku 1949 a najmä následné politické perzekúcie proti občanom Heľpy mali za následok, že Heľpa bola zaradená medzi „politicky nespoľahlivé obce“, ktoré nemali rovnoprávne postavenie s inými; jednou z foriem diskriminácie bolo napr. odmietanie žiakov pri uchádzaní sa o štúdium na stredných a vysokých školách, čím zaostávala vzdelanostná úroveň obce. Po roku 1968 a definitívne po roku 1989 boli odsúdení rehabilitovaní a hmotne odškodnení. (ez)

Voľby sú nádejou

Podľa registra politických strán Ministerstva vnútra SR k 28.2.2016 pôsobilo na Slovensku 67 politických strán a hnutí. Zaregistrovaných je však až 155. Z nich sa vo voľbách do NR SR 5.3.2016 uchádzalo 23 politických subjektov. Zvolených bolo 150 poslancov z ôsmich politických strán. Smer-SD získal 41 mandátov, SaS 21, OĽaNO 19, SNS 15, ĽS NS 14, Sme rodina 11, Most-Híd 11 a Sieť 10 mandátov. Tieto politické strany za výsledky vo voľbách dostanú finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu. A to príspevok za volebné hlasy, na činnosť a za mandáty. Príspevky dostane desať strán, lebo KDH a SMK prekročili hranicu troch percent, potrebnú na získanie finančného príspevku. V tomto roku je zo štátneho rozpočtu do stranických kás pripravených vyše 28 miliónov eur.

Spomenú si novozvolení poslanci, vláda, predsedovia parlamentných strán na bývalých politických väzňov komunizmu na Slovensku a na ich organizácie, alebo sa bude opakovať situácia z minulosti, keď štátny príspevok pre našu organizáciu bol vždy variabilný? Skončili sa v poradi už deviate parlamentné voľby, ktoré tak, ako predchádzajúce, priniesli zmenu politických strán i poslancov v NR SR. Dúfajme, že aj v ich srdciach a svedomí.

Iste aj medzi súčasnými novozvolenými poslancami sú takí, ktorí majú blízko k finančným oligarchom s komunistickou minulosťou, pôvodom, alebo sú napojení na bývalé totalitné štruktúry komunistickej strany. Títo vždy budú mať finančné prostriedky zo zdrojov, ku ktorým sa mimovládne neziskové organizácie nedostanú.

Je to po voľbách smutné konštatovanie, ktoré nič nevyrieši a nepomôže PV ZPKO. Nechcem byť zlým prorokom, ale mám také tušenie...

Do slovenského parlamentu sa nedostalo Kresťanskodemokratické hnutie. Na hnutie mali politickí väzni ZPKO vždy osobitný názor. Je to zlá správa najmä pre KPVS, ktorá sa orientovala na tento politický subjekt. Veľkosť a sloboda nezávisia od spoločenského stavu. Nieкто zdanlivo stojí nad všetkými, ale v skutočnosti je iba bábkou pre všetkých. Pritom by sa mal usilovať robiť každému dobre, nazhromaždiť silu a slobodu, aby mohol brániť úctu Božiu a blahobyť svojho blížneho. Uskutoční sa takáto premena novozvolených poslancov v slovenskom parlamente?

Mikuláš Tóth

Lekár a memoárista Tolstého

V roku 2016 sa predovšetkým chceme venovať storočnici úmrtia Vajanského a jeho ďalším príbuzným, čo je zaiste v poriadku, pre jeho zástoje v slovenskej otázke, literatúre, kultúre i politike. Ale nemali by sme pritom zabúdať či obchádzať dve tohtoročné jubileá Dušana Makovičského.

Najmä 150. výročie narodenia, ktoré sa stalo príležitosťou dostať ho na listinu UNESCO, medzi najvýznamnejších svetových tohtoročných jubilantov Zeme. Tam, kde sme už presadili napríklad Ľudovíta Štúra, skladateľa Eugena Suchoňa, či teológa a kulturológa, ale aj politického väzňa Ladislava Hanusa.

Makovičský v rokoch 1904-1910 oddane „slúžil“ spisovateľovi a mysliteľovi Levovi Tolstému, nielen ako lekár až do jeho posledného výdychu, ale predovšetkým ako jeho autentický svedok a realistický, vytrvalý a dôsledný memoárista. Zapísal o ňom, o jeho návštevníkoch, rozhovoroch, o stále v mnohom aktuálnych úvahách a myšlienkach neuveriteľné svedectvo. Navyše v pôvodnom jazyku geniálneho spisovateľa, ktoré má okolo dvetisíc strán a nachádza sa v našich archívoch. Dostatočne neprebádané a tobôž už vôbec nie v úplnosti, kriticky či súborne vydané, predovšetkým v materinskom jazyku Makovičského, v slovenčine. To nás stále čaká ako obrovská úloha a výzva a s plnou naliehavosťou ju oživuje veľké jubileum. Veď pravdepodobne ani ruské vydanie Makovičského zápiskov z roku 1979, teda ešte niekoľko rokov pred gorbačovskou perestrojkou, nemuselo byť vydané bez cenzúrnych zásahov, v absolútnej úplnosti. To však treba overiť! Dodnes ľutujem, že ako študent som si neodtrhol od úst zopár desiatok obedov a večerí, aby som si nezakúpil vtedy na knižnom pulte ohmatávané štvorzväzkové dielo D. Makovičského „U Tolstogo (1904-1910). Jasnopoljanskije zapiski D. P. Makovičskogo“ Obdobne si to dodnes vyčítam aj u kompletne publikovaných, trojzväzkových, kriticky odkomentovaných a úplných Dobšinského rozprávok, ktorým by sa veru zišlo po desaťročiach aj ďalšie vydanie. Obávam sa, že v našich knižniciach a antikvariátoch, až na nejakú veľkú výnimku, ktorú zatiaľ nepoznám, sa nevyskytuje vôbec ani spomínané moskovské vydanie Makovičského Zápiskov. Veď po piatom, záverečnom zväzku, ktorý vyšiel v roku 1981 a je v ňom veľmi dôležitý register, som tiež márne pátral.

Ale to bolo dosť dávno, keď som písal reportáž o nakrúcaní hraného filmu Lev Tolstoj pre zaniknutý časopis Film a divadlo. Ruský režisér Gerasimov ho nakrúcal aj na Slovensku a v bývalých kolibských ateliéroch, zaiste i s úcty k Makovičskému. Ak už nestihneme v roku veľkého jubilea nič významné nakrútiť, aspoň verejnoprávna televízia, ktorá sa tiež neraz i zväčša prezentuje s obdivuhodnou deravou kultúrnou a historickou pamäťou, by sa mala vrátiť aspoň k spomínanému staršiemu koprodukčnému filmu. V ňom náš slávny lekár, humanista, tolstojovec i prekladateľ a popularizátor Tolstého diela, zaiste nezohráva hlavnú úlohu.

Aj popri ďalšom lekárovi, tolstojovcovi z Tvrdošína, Albertovi Škarvanovi, s obdobným svetovým renomé, o ktorom sme predsa len nakrútili pozoruhodný hraný film Albert, Albert, ktorý môžeme spokojne vyviezť aj do sveta a nielen v roku nášho predsedníctva v EÚ. Ruskí slavisti, ale aj najlepší znalec Tolstého života a diela i slovenských tolstojovcov Štěpán Kolafa, ich v mnohých zaprášených textoch zaradili bez nadsádzky k najvýznamnejším tolstojovským autorom vôbec. Knihu z roku 1974 nazval príznačne: K souhvězdí ruské literatury. D. Makovičský u Tolstého, Čechova, Gorkého. Aj ďalšie jeho štúdie, ako Tolstoj v slovenskom obrannom zápase na rozhraní 19. a 20. storočia, Styky ruskej emigrácie so Slovákmi a Čechmi, Náčrt života a diela Makovičského, umožnili potom aj s poznaním ďalších faktov a dokumentov napísať Tomášovi Winklerovi cennú biografii Tragické hľadanie života: Dušan Makovičský, 1991. Očakávam aspoň jej druhé vydanie. Aj nerozšírené by obstálo v preklade najmä do ruštiny a angličtiny. A začítať by sa do tejto biografie mohli aspoň editori Zlatého fondu denníka SME. Ide o pozoruhodný projekt prepisov slovenskej literatúry na internetové stránky, na ktorom nezištne a obetavo pracujú dobrovoľníci. Potom by sa im nestal taký neuveriteľný kultúrny lapsus, že Makovičského text uviedli iba v preklade do češtiny!? Napriek tomu, že som im v roku 2014 napísal: „Prečo je Makovičského text v češtine? Veď máme aj slovenské fragmenty prekladu Zápiskov, aj keď doposiaľ nejestvuje ich úplný preklad či vydanie, čo je zahanbujúce, lebo je to najvýznamnejšie svedectvo o svetovom spisovateľovi Tolstom, ktoré zaznamenával Slovák Makovičský! A pritom je to svetový klenot!“

Očakával som, že ak aspoň časť diela neuvedú v pôvodnom jazyku, so samozrejmosťou prepíšu aspoň dostupné časti v slovenčine. Napríklad z knihy Lev Tolstoj v spomienkach, 1978. Dodnes sa to však, žiaľ, nestalo. Napraviť by to mohla aspoň martinská Slovenská národná knižnica a digitalizovať by mala aspoň slovenské fragmenty, kým čo najskôr nevydáme aj celé Makovičského Jasnopoljanske zápisky, ako významnú kultúrnu úlohu! Pritom svet to už svojsky urobil. Napríklad v časopise The Unesco Courier, v júlovom čísle z roku 1978, vtedy pri 150. výročí narodenia ruského génia, keď vyšli vo viacerých jazykových mutáciách. Uvádžam iba anglickú verziu, ako Dushan Makovitsky, My years with Tolstoy.

Fascinujúci, dramatický i tragický život a dielo Dušana Makovičského by nás malo predovšetkým zaujímať oveľa viac, ak nie najviac. Aj ako prvoradého humanistu a antimilitaristu, bojovníka za práva Slovákov a Slovanov, politického väzňa. Vyše roka si totiž „odsedel“, práve po rozsudku pred sto rokmi v tulskej väznici, keďže spolu s ďalšími tolstojovcami protestoval voči vojne v prevolaní veľmi aktuálnom aj dnes: Spamätajte sa ľudia – bratia!

Viliam Jablonický

Viera pomáha v ťažkostiach

Pokračovanie z 1. strany

Preto podľa mňa je ten ľudský prvok najväčším dôkazom božskosti Cirkvi. Keď som končil teológiu bolo nás desať. Jeden z nás Albín S. bol veľmi problémový. Košický biskup Mons. Čársky ho nechcel dať vysvätiť za diecézu, ale súdruhovia povedali, keď nebude vysvätený Albín S., tak nebudú ani Mašlár, Sedlák a Sokol. Odpoveď biskupa bola: „Kňazov je málo. To si nemôžeme dovoliť. Veď by boli pre celé Slovensko vysvätení len šiesti.“ To boj jeho ľudský pohľad. No ja by som povedal: „Tak nebudú, ale ja na nehodného ruky nepoložím.“ Veď mohol vedieť, že sa budú ľudia z farností, z ktorých by neboli vysvätení, búriť. A toho sa vtedajšia moc veľmi bála..

Médiá vás skloňujú veľmi rady, navádzajú sa do vás. Novinár Hríb vás obvinil zo sprenevery 500 miliónov korún. Súd a vyšetrovanie však tieto obvinenia vyvrátili, ale kauza mala masívny mediálny ohlas. Ako sa vyrovnávate s útokmi na vašu osobnosť, lebo tie trvajú už od zmeny režimu.

Predovšetkým, aby človek uniesol všetky tie invectívy a útoky musí mať čisté svedomie. A potom musí mať aj na neprijemné udalosti, ktoré existujú v živote každého človeka, pohľad viery, večnosti a kríža. Okrem toho si musí uvedomiť to, čo mu na primíciách spievali: „Kňaz je druhý Mojžiš, kňaz je druhý Noe... a nakoniec, kňaz je druhý Kristus.“ Keď chcete byť tým Kristom, tak nielen na Kvetnú nedeľu, keď mu volajú hosana, ale aj vo Veľkom týždni ba aj na Veľký piatok. Keď mnohí volajú: „Ukrižuj ho“. Toto mi dávalo vždy silu a dáva až doteraz. Skutočne na tých obvineniach nie je nič pravdy. Keď sa objavilo v tlači, že som dal pánu Štefanovi N. 500 miliónov korún a to v piatich splátkach po 100 miliónoch, dal som celú záležitosť na súd. Ku kauze sprenevery 500 miliónov prebehlo vyšetrovanie kriminálnej polície, ktoré inicioval môj nástupca. Polícia pred pár týždňami tieto obvinenia zamietla ako nepravdivé.

Môžete povedať, o čo v kauze ide?

V roku 1997 prišiel za mnou farár

z Rače, že kostol aj fara sú v zlom stave, chce ich opraviť. A že v majetku farnosti sú nepotrebné štyri pásiky zeme, ktoré by sa mohli predať a získať peniaze na opravy budov. Podotýkam, v tom čase ešte o Tesco nebolo ani počuť. Keď som sa opýtal, koľko by za pôdu dostal, že 1200 korún. Povedal som mu, že za takúto bonitu a lokalitu by mal žiadať najmenej tritisíc za meter štvorcový. Preto sme sa nedohodli. O pol roka prišiel aj so starostom Rače, že našli dobrých kupcov. Že majú znalecký posudok na 1900 korún, ktoré aj ponúkajú. Povedal som mu, že pred pol rokom to malo hodnotu tritisíc, teraz by mali žiadať štyritisíc a nie 1900. Starostovi som vsvetil, že podľa kódexu musíme brániť a chrániť cirkevný majetok, nie ho rozhadzovať. Arcibiskupský úrad im však nechcel stáť v predaji. Dohodli sme sa, že sa skúsime do vyjednávani zaangažovať priamo z úradu a vyrokovať lepšiu cenu. Spolu s farnosťou sme sa dohodli, že ak sa nám podarí získať vyššiu sumu, tak farnosť dostane to, čo žiada podľa znaleckého posudku a všetko čo arcibiskupský úrad vyrokuje nad hodnotu znaleckého posudku, použije sa pre potreby celej arcidiecézy. Predaj sa uskutočnil pod dozorom ministerstva financií, ktoré transakciu písomne odsúhlasilo.

A dohodli sa?

Dohodli. (Ukazuje zmluvu.)

Zo zmluvy vyplýva, že podľa súdno-znaleckého posudku cena predstavuje 1934 korún. Citujem: "Kúpna cena bola zmluvne dohodnutá v prepočte na slovenskú menu vo výške 5633 za meter štvorcový. Tesco vyhlasuje, že pri uzavretí kúpnej zmluvy prejavilo svoju vôľu dohodnúť sa na vyššej kúpnej cene s tým, aby peniaze nad cenu podľa znaleckého posudku použila cirkevná organizácia Bratislavsko-trnavská arcidiecéza pre svoje potreby, hlavne na tieto účely: výstavba nového teologického seminára Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy, rekonštrukcia cirkevných budov a kostolov nachádzajúcich sa v Bratislavsko-trnavskej arcidiecéze." Boli ste úspešní?

Ano, boli sme. Pre Cirkev sme získali

5633 korún namiesto pôvodne ponúkaných 1200. No napriek tomu ma kritizujú, ako som vraj nevýhodne narábal s cirkevným majetkom.

A ako sa z toho stala kauza zo sprenevery 500 miliónov korún?

Do Rače prišiel nový farár. Upratoval dokumenty a našiel doklady z banky o zaplatení daní za pozemky. Následne vec predložil na posúdenie jednému cirkevnému hodnotárovi. Začali zisťovať a zdalo sa im, že z pozemkov muselo byť veľa peňazí. Nenašli od predaja papiere a tak len robili dohady. Zobrali sumu daní (129 miliónov korún) a vydělili 19 percentami. Tak sa dostali k číslu 679 miliónov, čo bola podľa nich predajná cena za pozemky. No a potom od 679 miliónov odpočítali 129 miliónov daní, dostali sa na sumu 550 miliónov. S touto sumou prišiel za mnou zmienený cirkevný hodnotár. Pýtal sa ma, či ešte sú peniaze z predaja Rače. Povedal som, že ešte sa neminulo asi 50 miliónov. No a tak vznikla kauza. Podľa nich malo byť 550 miliónov, zostalo ešte 50, takže niekde musí byť 500 miliónov. Dopustili sa však chyby v kalkulácii, pretože vtedy, keď sa pozemky predali, sa neplatila jedna, ale dve dane – daň z príjmu a daň z prevodu a daň z príjmu nebola 19 percent, ale vyššia. Skutočná predajná cena bola 5 miliónov libier, čo bolo asi 380 miliónov korún. Z toho sa zaplatilo 129 miliónov daní. Financie čo zostali, sa podelili medzi Raču (ktorá postavila kostol) a arcidiecézu. Presné vyúčtovanie použitia týchto prostriedkov som predložil Svätej stolici.

Vy ste podali žalobu na vydavateľa Týždňa a domáhali ste sa ochrany osobnosti a poskytnutia náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50 tisíc eur. Tie chcete v prípade úspechu použiť na charitu. Ale vy ste tento súdny spor niekoľkokrát prehrali?

Áno, zaviazal som sa, že všetky prostriedky dám na pomoc núdnym. Čo sa týka toho, že sme prehrali, tak to nie je správna formulácia. Sudkyňa Okresného sudu v Trnave vydala rozhodnutie, ktoré hovorilo, že novinár môže napísať čo chce bez ohľadu na to, či je informácia pravdivá, nakoľko ide o slobodu prejavu

zakotvenú v Dohode o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Čiže podľa sudkyne novinár môže napísať čo chce a arcibiskup, ako verejná osoba, to musí strpieť. Krajský súd aj Najvyšší súd to potvrdili. Hoci mi to známi neodporúčali, napriek tomu som žalobu posunul na Ústavný súd SR. Nedávno prišlo rozhodnutie z ÚS SR, ktorý konštatoval, že sloboda prejavu novinára nie je absolútna a že nemôže uverejňovať nepravdivé výroky. Tým, že súdy uprednostnili právo novinára hovoriť čo chce (aj keď klame), porušili moje ústavné právo na osobnú česť a ochranu dobrého mena. Ústavný súd preto vrátil spis naspäť na okresný súd, ktorému nariadil, aby vyzval novinára Hríba na predloženie dôkazov k svojim tvrdeniam o sprenevere 500 miliónov. O tejto kauze bude opäť rozhodovať tá istá sudkyňa, ktorá rozhodla v môj neprospech...

Aj váš nástupca vás obvinil zo zlého hospodárenia. Ako k tomu došlo?

Keď nastúpil do úradu arcibiskupa Trnavskej arcidiecézy Róbert Bezák, objednal si audit a finančnú kontrolu. Hoci audit za rok 2009 bol v roku 2010 urobený s konštatovaním, že je všetko v poriadku, zakrátko sa začali objavovať prvé obvinenia a mediálne ataky. Nie je ťažké si domyslieť, že taká bola objednávka. Podanie trestného oznámenia malo svoje načasovanie a svoj účel. To, že ma mediálne škandalizovali tri roky a nedali v tej dobe trestné oznámenie, ale dali ho až tri dni po odvolaní Róberta Bezáka z funkcie, hovorí samo za seba...

Slovenskú spoločnosť polarizuje vzťah k prvej Slovenskej republike. Médiá vám vyčítajú pozitívny vzťah k nej aj vyjadrenie, že prezidenta Tisa by mali historici hodnotiť objektívnejšie. Ako sa s tým vyrovnávate?

Je nesporné, že ten štát jestvoval. Môj názor je, že vyhlásenie Slovenskej republiky bolo v danom okamihu to lepšie riešenie. Nevyhlásil štát by bol horší variant. Dúfam, že toto historici nebudú spochybňovať. To, akú podobu naberie štát, majú na svedomí ľudia, ktorí ho potom spravujú. Nesprávne sa mi podsúva, že velebím prvú Slovenskú republiku. Nie je to pravda. Odsudzujem každé jedno zverstvo, každý stratený život, každú krivdu. Nemožno nevidieť, že sa stali chyby

a vážne, neospravedlniteľné. Ak som sa v minulosti vyjadril, že na Slovensku bolo v tej dobe dobre, tak som to myslel v tom zmysle, že tu bolo relatívne bezpečie a na vojnové pomery relatívny dostatok. Samozrejme jedným dychom dodávam, a to už žiaľ nikto nechce citovať, že z hĺbky svojho vnútra, ako človek veľmi bolestne vnímam všetky krivdy, zverstvá a najmä zločinné zabíjanie, ktoré boli spáchané proti starším bratom vo viere, proti bratom Židom. Vývoz občanov z republiky a ich následná likvidácia

Arcibiskup Ján Sokol

Foto Eva Zelenayová

v koncentračných táboroch, či už šlo o bratov Židov, Rómov, alebo Slovákov a ďalších, bolo zverstvo a nemožno s tým za žiadnych okolností súhlasiť. Nikto nemá právo zbaviť ľudí ich základných ľudských práv, vyvážať ich za hranice, rozdeľovať rodiny a tobôž nikto nemá právo siahnuť inému na život. Treba povedať, že tí, čo tomu mohli zabrániť a nezabránili, ľudsky zlyhali. To čo sa stalo, bolo veľké zlo. Vedľa nás bývali Židia. Gejza Neiman bol mäsiar a mal tri deti. A keď ich brali, plakal som. Chodieval som k nim, hrávali sme sa spolu, boli sme priatelia, spolu sme jedávali, raz u nás, raz u nich, zapáľoval som im oheň, lebo boli ortodoxní, zatemňoval okná... Dobré som vychádzal s profesormi Traubnerom i Sternom. Ale potom, čo som mal sv. omšu za Jozefa Tisa, ktorý podľa mňa v marci 1939 zabránil zničeniu nášho národa, médiá všetko nafúkli a spravili zo mňa obhajcu fašizmu. Takže toto je celá kauza.

Médiá vás obviňujú aj zo spolupráce s ŠtB.

K tomu som sa tiež už vyjadril, že som nikdy s ŠtB vedome nespocoval. Príslušníci ŠtB ma predvolávali na výsluch. Vždy som sa snažil ochraňovať záujmy Cirkvi a odvieť ich pozornosť k nepodstatným záležitostiam. Podľa záznamov ma zaevidovali za agenta v júli 1989. Predtým som bol pre nich neprijateľný radikál. Aj po júli 1989 o mne písali policajné správy pre československú vládu, že konám nepriateľskú činnosť proti režimu. Stál som na tribúnach, keď sa to len začínalo a nikto nevedel, ako to dopadne. Cez moju faru šiel jeden z hlavných tajných kanálov pašovania náboženskej literatúry. Bol som prepojený s predstaviteľmi tajnej Cirkvi a slovenskej emigrácie, s ktorými sme riadili slovenskú Cirkev. Nikdy som Cirkvi neškodil, naopak, obetoval som jej celý život a pomáhal. Nebol som ani kompromisom medzi štátom a Vatikánom, ako sa to snaží najmä časť mediálnej obce a kvázi-historikov podsunúť verejnosti. Nie som jediný, ktorý si všimol, že ÚPN mnohí zneužívajú na diskreditáciu žijúcich „agentov“. Archívy ŠtB sú autentické v tom, že dokumenty vytvorili príslušníci zločineckej organizácie, no podľa mnohých novinárov a historikov tieto dokumenty odzrkadľujú veci tak, ako sa stali. A to nemusí byť pravda. Je pravda, že dokument napísal eštebácky dôstojník? Áno. Odzrkadľuje daný dokument pravdivo fakty a preverované situácie? Nie, nemusí to tak byť. Preto by mal správny historik analyzovať nielen jeden archív, ale aj iné zdroje, aby si vytvoril pravdivý obraz. Napokon stále sú k dispozícii autentickí žijúci svedkovia. I keď aj tí kňazi a biskupi, s ktorými sme viedli loďku slovenskej Cirkvi v rozbúrenom mori komunistickej búrky už pomaly odchádzajú do večnosti.

Je známy váš veľmi dobrý vzťah k politickým väzňom komunizmu. Čo vás s nimi spája?

Videl som mnohé prípady nevinných ľudí, ktorých zavreli. Gazdovské rodiny jednoducho vyviezli. Mamin brat bol malorofník a hoci bol na ich strane, nedokázali ho zlomiť, aby podpísal vstup do družstva. Mám osobné skúsenosti z tohto obdobia, či už z dediny alebo z rodiny. Statočne niesli svoj kríž. Ten nás spája.

Eva Zelenayová

Človeku nestačí len jesť a piť...

Homília ThDr. Jána Košiar v trnavskej Bazilike sv. Mikuláša z 28. februára vyvolala masívny mediálny útok voči tomuto kňazovi, ktorého obvinili zo skrytej agitačnej kampane v prospech ĽS NS. Uverejňujeme ju v plnom znení aj preto, lebo Ján Košiar je duchovným PV ZPKO a kampaň proti nemu považujeme za neopodstatnenú.

Drahí bratia a sestry!

V dnešnom evanjeliu Samaritánka prosí Pána Ježiša: „Pane, daj mi takej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť čerpať!“ (Jn 4, 15) a táto biblická postava nás sprevádza v tretiu pôstnu nedeľu.

Evanjelista Ján nám dáva za vzor Samaritánku, ktorá hľadá živú vodu. Slová Pána Ježiša, ktorý jej povie, aký mala celý život, hoci ju vidí po prvýkrát, sa dotknú jej najhlbšieho vnútra a spôsobia, že ona sama ho poprosí o živú vodu pre dosiahnutie večného života a spozná v ňom Mesiaša, lebo on sám jej to povie: „To som ja, ktorý sa s tebou rozpráva.“

Človek, ktorý berie vážne svoje poslanie a povolanie, nevyhnutne musí zatúžiť po stretnutí s Kristom. Aj my chceme takú vodu, ktorá nám dá večný život, a takú vodu nám dá len Boží Syn, Ježiš Kristus.

Prosba Samaritánky k Pánu Ježišovi vyjadruje vo svojom najhlbšom zmysle neprekonateľnú a neuhasiteľnú túžbu človeka. V skutočnosti každý človek si je vedomý svojej neschopnosti, že sám nedokáže naplniť svoju túžbu po pravde, dobre a kráse, ktorá vychádza z hlbín jeho bytia.

Roky života nám plynú a raz určite aj my prideme rovnako ako biblická Samaritánka na to, že túžime po vode večného života. Človeku nestačí len jesť a piť, človek cíti, že chce dosiahnuť v živote viac, že chce milovať a byť milovaný. Ak ako ľudia premýšľame, zisťujeme, že hľadáme niečo, čo nás presahuje, a že vlastne hľadáme Boha. Krásne to vyjadril vo svojich *Vyznaniach* už sv. Augustín. *Nepokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe, Pane.*

Aj v mnohých veršoch Starého zákona sa túžba po Bohu prirovnáva k smädu po vode, napr. v 42. žalme: „Po Bohu túži moja duša, po Bohu živom, kedyže už prí-

dem k nemu a uzriem Božiu tvár?“ Táto túžba sa nám čiastočne už tu na tejto zemi spĺňa, keď prichádzame k stolu Eucharistie a Pánovho slova – Svätého písma. Je to vážna životná potreba našej duše, hoci ju možno tak naliehavo necítíme ako telesný hlad a smäd. Ale predsa je veľmi dôležitá pre náš večný život, aj pre človeka dnešných čias, možno viac ako kedykoľvek v minulosti. Človek sa predsa zamýšľa nad samým sebou a hľadá odpoveď na zmysel života.

Čistú a živú vodu si potrebujeme naliať nielen v našom osobnom duchovnom živote, ale aj v živote spoločnosti. Aj teraz sme pred významným dátumom, ktorým je 5. marec 2016, keď pôjdeme k urnám, aby sme si zvolili našich zástupcov, ktorí nás budú reprezentovať v parlamente.

Žiadajme odpočet od tých, ktorých sme poslali do parlamentu pred štyrmi rokmi a majme otvorené oči i srdcia. Ísť voliť je pre nás veriacich katolíkov, členov Cirkvi povinnosť, ktorá vyplýva z nášho svedomia. Ponechať veci náhode alebo osudu by bolo veľkou morálnou nezodpovednosťou. Ak by sme sa takto zachovali, potom nemáme právo sa na niečo sťažovať. V našej spoločnosti sú katolíci vo všetkých politických stranách, určite aspoň matrikovi, tak máme možnosť veľkého výberu.

Kresťanské hodnoty, to nie je len praktizovanie náboženského života, chodenie do kostola a k sviatostiam. To je predovšetkým vzťah k Bohu a k druhému človeku v celej jeho podstate. To je vzťah k rodine ako základnej bunke spoločnosti, to je jasný názor na človeka Bohom stvoreného ako muža a ženu. To je jasný názor na monogamné manželstvo, to je ochrana ľudského života od počatia až po prirodzenú smrť. To je vzťah ku spravodlivosti v zamestnaní, v hospodárskom živote, v zdravotníctve, v súdnictve, to je kultúra a ochrana ľudí pred nemravnými prejavmi na verejnosti alebo v kinách či divadelných sálach, ochrana chudobných pred úžermíkmi. To je úcta ku každému človeku v médiách, to je usporiadaná spoločnosť, to je pomoc prenasledovaným kresťanom a na prvom mieste ochrana slovenského národa pred moslimskou inváziou. Tá už stačila veľmi neblaho

postihnúť napr. kedysi bývalé kresťanské štáty ako Nemecko a Francúzsko. Preto pri voľbách treba hodnotiť programy strán a jednotlivých kandidátov z tohto hľadiska. „Keď silný, ozbrojený človek stráži svoj palác, jeho majetok je v bezpečí.“ – Čítame v Evanjeliu sv. Lukáša (Lk 11,21).

Poučenie o spoločnosti má aj Druhý vatikánsky koncil v konštitúcii *Gaudium et Spes – Radosť a nádej*. „Politické spoločenstvo a verejná moc majú svoj základ v ľudskej prirodzenosti, a preto patria k poriadku stanovenému Bohom, hoci určenie politického režimu a voľba vedúcich činiteľov sa ponecháva slobodnej vôli občanov“. Aj sv. Pavol v Liste Rimanom napísal: „Niet moci, ktorá by nebola od Boha...“ (*Rim* 13,1; *GS* 74) Po skúsenostiach celého sveta i v našich krajoch môžeme dodať, že niekedy je to od Pána Boha požehnanie, a niekedy dopustenie. Ale **kresťanstvo**, ku ktorému sa ešte mnohí hlásime, má svoj základ v Božom Synovi Ježišovi Kristovi, teda v Bohu.

Na druhej strane, **demokracia**, tá pochádza z gréckej antiky a existovala už v 6. až v 3. storočí pred Kristom. A základom demokratického systému bol a je človek, ktorý deleguje svoje právomoci na druhého svojim slobodným rozhodnutím. Aj samotné slovo demokracia je gréckeho pôvodu a skladá sa z dvoch slov *demos* – ľud a *kratos* – vláda, teda vláda ľudu. Len niekedy nevieme, či je to genitív, alebo datív, či je to ľud, ktorý vládne, alebo sú tu ľuďmi volené elity, ktoré potom vládnu ľudu aj tak, že sa nám to vôbec nepáči.

Druhý vatikánsky koncil preto upozorňuje: „Nech teda všetci občania pamätajú na právo a zároveň povinnosť používať svoje slobodné hlasovacie právo v záujme všeobecného dobra. Cirkev pokladá za chválitebnú a úctyhodnú činnosť tých, ktorí sa v službe ľuďom venujú verejným záujmom a berú na seba zodpovednosť za tieto otázky. (*GS* 75)

Lebo Cirkev, ktorá na základe svojho poslania a svojej kompetencie nijako nespĺňa s politickým spoločenstvom ani sa neviaže na nijaký politický systém, je zároveň znamením a ochranou transcendentného charakteru ľudskej osoby.“ (*GS* 76)

Tento koncilový dokument *Gaudium et Spes* je citovaný aj v Katechizme

Ján Košiar na audiencii u Sv. Otca Františka.

Foto archív

Katolíckej Cirkvi (KKC §2245), preto právom môžeme povedať, že je to pre nás kresťanov katolíkov záväzná. Katechizmus v ďalšom bode dodáva: K poslaniu Cirkvi patrí „vynášať morálny úsudok aj o veciach, ktoré sa týkajú politickej oblasti, keď to vyžadujú základné práva osoby alebo spása duší, pričom používa všetky tie a iba tie prostriedky, ktoré sú v zhode s evanjeliom a s dobrom všetkých so zreteľom na rôzne doby a situácie“. (KKC §2246)

Aj sv. pápež Ján Pavol II. má mnohé vyjadrenia na túto tému. V encyklike *Centesimus Annus – Stý rok* sa venuje aj roku veľkých zmien, ktoré nastali v roku 1989, a má tam aj toto poučenie:

„Cirkev si veľmi váži demokraciu ako systém, ktorý zabezpečuje občanom účasť na politických rozhodnutiach a podriadeným zaručuje možnosť svoje vlády voliť a kontrolovať a tam, kde je to potrebné, pokojnou cestou ich aj odvolávať. Nemôže preto schvaľovať utváranie úzkych vládnucich skupín, ktoré pre vlastné stranícke záujmy alebo ideologické ciele strhávajú na seba štátnu moc. Skutočná demokracia je možná len v právnom štáte a na základe správneho chápania ľudskej osoby. Vyžaduje splnenie podmienok, nevyhnutných na podporu jednotlivcov výchovou a formáciou v duchu pravých ideálov, na podporu „subjektivity“ spoločnosti utváraním štruktúr zainteresovanosti a spoluzodpovednosti. Dnes je sklon tvrdiť, že agnosticizmus (po slovensky neverectvo) a skeptický relativizmus predstavujú filozofiu a základný postoj, ktoré zodpovedajú demokratickým formám

politiky. A tí, čo sú presvedčení, že poznajú pravdu a na nej zotrávajú, z demokratického hľadiska nie sú dôveryhodní, lebo neakceptujú, že pravdu určuje väčšina, prípadne, že sa mení podľa politickej situácie. V tejto súvislosti musíme povedať, že v prípade, ak nejstuje žiadna posledná pravda, ktorá riadi a usmerňuje politické konanie, potom idey a presvedčenia sa dajú ľahko zneužiť na mocenské ciele. Demokracia bez zásad, ako dokazujú dejiny, ľahko sa premení na otvorenú, alebo skrytú totalitu.“ (CA, 1991, č. 46)

TK KBS 25. januára zverejnila list Mons. Milana Lacha SJ, pomocného biskupa Prešovskej arcieparchie a predsedu Rady Konferencie biskupov Slovenska pre pastoračiu v zdravotníctve k naliehavým problémom slovenského zdravotníctva, ale nielen k nim. Nezaškodí mať ho stále na zreteli, aspoň kým sa situácia nezmení. Aj do r. 1989 sme mysleli, že to tak naveky musí ostať. A neostalo. Lebo kým človek žije, z Božieho mandátu – už z knihy Genezis, „*Buďte plodní, množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju*“ (Gn 1 28) – môže veci zmeniť. V dnešných našich podmienkach stačí byť ľahostajný a nenechávať sa opíjať donekonečna rožkom, ako sa to v našich krajoch hovorí. Biskup Lach napísal:

„Rastúca morálna aj materiálna bieda slovenského zdravotníctva, zapríčinená bezohľadným drancovaním zo strany mocných; ponižovanie a ohrozenie pacienta; vykorisťovanie, útlak a znevažovanie zdravotníckych pracovníkov, osobitne sestier, dosiahli neúnosné rozmery. Mnohí kvalifikovaní a zodpovední lekári a sestry

rezignovali na možnosť zmeny k lepšiemu a odchádzajú z našich nemocníc i z našej vlasti. Mladí ľudia nevidia perspektívu dôstojného uplatnenia v zdravotníctve a odchádzajú za prácou i slušnejšími životnými a pracovnými podmienkami do zahraničia. Občania nedostávajú adekvátnu zdravotnú starostlivosť.

Bohu žiaľ, namiesto vecného dialógu a hľadania prijateľných riešení nahromadených problémov sme svedkami arogancie moci, utláčania a zastrášovania poctivých, slušných ľudí, ktorí ešte našli v sebe statočnosť sa verejne angažovať. Týmto ľuďom nejde o politiku alebo politikárčenie. Ide im o dobro všetkých obyvateľov Slovenska, ktorí majú právo na primerane kvalitnú, dostupnú a dôstojnú zdravotnú starostlivosť.

Nakoľko ide o veľmi závažné morálne skutočnosti ubližujúce všetkým občanom Slovenska, nedovoľujú zodpovedným kresťanom, tobôž kňazom a poverenému biskupovi ďalej mlčať. (...)

Zároveň sa obraciam na predstaviteľov finančných a iných štruktúr skrytej, ale reálnej moci, ktoré sú pravými pôvodcami súčasných problémov a v skutočnosti riadia slovenské zdravotníctvo a ďalšie oblasti života našej vlasti, vrátane tzv. veľkej politiky: v mene chudobných, utláčaných, okrádaných a vykorisťovaných vás naliehamo žiadam: prestaňte považovať občanov Slovenskej republiky len za zdroj obohateňania a ľahkého zisku! Namiesto rozsievania biedy, strachu a nenávisťi máte možnosť podporiť pre tento ľud dobro a dôstojný život. Pretože len úcta k druhým ľuďom je jedinou cestou k spásu, zatiaľ čo cesta ľahostajnosti a opovrhovania druhými vedie k zatrateniu a k zúfalej samote. Prosím, preukážte milosrdenstvo ľudu tejto krajiny. Napravte a odčinite zlo, za ktoré nesiete osobnú aj korporatívnu zodpovednosť! Tak môžete aj vy dúfať v Božie milosrdenstvo, ktoré je nekonečné, a očakávať Božie požehnanie pre všetky dobré diela, na ktoré sa podujmete.“

Dúfajme, drahí bratia a sestry, že 5. marca ste mnohí z vás aj v okrskových volebných komisiách, už za akúkoľvek stranu, a že nebude platiť známa Stalinova axióma, „nie je dôležité kto a ako volí, ale kto spočítava hlasy“.

A spolu so Samaritánkou z dnešného evanjelia aj my hľadajme prameň živej vody.

STALO SA

1. apríla 1943 nemecké vojsko objavilo v lese pri ruskej obci Katyň masové hroby vyše 4000 poľských dôstojníkov, ktorých bolševici vyvraždili po uväznení v zajateckom tábore Kozelsk. Členom medzinárodnej lekárskej komisie, ktorá vyšetrovala okolnosti tejto masovej vraždy bol aj slovenský lekár, profesor patologickej anatómie na lekárskej fakulte Slovenskej univerzity Dr. František Šubík (básnik Andrej Žarnov).

11. apríla 1969 sa na Námestí osloboditeľov v Košiciach na protest proti sovietskej okupácii upálil slovenský vojak Michal Leučík zo Sečovskej Polianky. Na rozdiel od podobného gesta českého študenta Jana Palacha, tento čin bol úplne utajený, lekárske dokumenty zničené a všetci svedkovia a príbuzní prinútení k mlčanu.

13. – 14. apríla 1950 v nočnom čase ozbrojené jednotky milície, vojska a Zboru štátnej bezpečnosti vtrhli do takmer všetkých mužských kláštorov na Slovensku a brutálnym spôsobom deportovali všetkých rehoľníkov do vopred vyhladených „koncentračných táborov“, kde ich internovali (akcia K). V noci z 3. na 4. mája dokončili akciu likvidovaním ostatných mužských kláštorov. Týkalo sa to 1 326 rehoľníkov, z toho 406 kňazov, ktorí žili v 110 rehoľných domoch. Z nich potom 171 kňazov bolo odsúdených na vysoké tresty: 5 na doživotie a ostatní spolu na 756 rokov a 6 mesiacov väzenia.

14. apríla 1945 rozhodnutím predsedníctva SNR č. 108/1945-prez. zo dňa 13. 4. 1945 bol zhabaný katolícky vysokoškolský internát Svoradov

Pohľad na exhumované telá najväčšieho z hrobov v Katyni v roku 1943.

v Bratislave s tým, že „celý majetok patriaci Svoradovu, t.j. vysokoškolský internát a všetky príslušné budovy, ako aj celý ostatný hnutelný a nehnuteľný majetok prechádza dnešným dňom do vlastníctva štátu a podlieha správe SNR“.

15. apríla 1947 Národný súd v Bratislave vyniesol rozsudok trestu smrti povrazom nad prezidentom Slovenskej republiky Jozefom Tisom. Jeho obhajcovia so súhlasom odsúdeného hneď podali žiadosť prezidentovi E. Benešovi o milosť.

18. apríla 1947 na dvore Justičného paláca v Bratislave bol popravený obesením prvý prezident Slovenskej republiky katolícky kňaz Jozef Tiso.

19. apríla 1947 v noci o 1. hodine polícia dala pochovať telo Jozefa Tisa v jednom z troch pripravených

hrobov na Martinskom cintoríne v Bratislave. Cirkevný obrad vykonal saleziánsky kňaz Jozef Stašo, ktorý vykonával duchovnú službu ako väzenský kaplán.

22. apríla 1990 pápež Ján Pavol II. navštívil Slovenskú republiku. Pri vystúpení z vrtuľníka na Vajnorskom letisku si pokľakol a pobožkal slovenskú zem, ako to robil iba pri príchode do suverénnych štátov.

25. apríla 1949 Predsedníctvo ÚV KSČ vydalo smernice na dosiahnutie úplnej kontroly nad katolíckou cirkvou utvorením národnej cirkvi, odtrhnuté od Ríma.

26. – 29. apríl 1953 Krajský súd v Bratislave vyniesol rozsudok nad členmi Rodiny, ktorú v rokoch 1944 – 1946 založil chorvátsky kňaz Tomislav Poglajen (Kolakovič). Odsúdených bolo 24 osôb, z nich 9 žien, spolu na 121 rokov a 9 mesiacov väzenia.

28. apríla 1943 švajčiarsky generálny konzul v Bratislave Max Grässli hlásil svojmu ministerstvu zahraničných vecí: „...prezident Tiso robí všetko, čo je v jeho moci, aby deportáciu Židov definitívne zastavil a osud pozostalých Židov do určitej miery ľudsky upravil. V tomto jeho úsilí sa teší sympatiám prevažnej časti slovenského obyvateľstva.“

29. apríla 1950 uväznili obidvoch gréckokatolíckych biskupov: sídelného biskupa Pavla Petra Gojdiča i pomocného biskupa Vasila Hopku. Vyše 70 kňazov, ktorí odmietli vstúpiť do pravoslávnej cirkvi, bolo spolu s rodinami vysídlených do sudetských krajov Česka so zákazom vrátiť sa na Slovensko.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **V čase zostavovania vlády a prípravy jej nového programového vyhlásenia predsedu PV ZPKO Ján Litecký Šveda poslal všetkým predsedom strán vládnej koalície s požiadavkou, aby do vládneho programu zahrnuli aj návrh Zákona o postavení a pôsobnosti Zväzu protikomunistického odboja, III. odboj.**

■ **POĎAKOVANIE** - Chceme sa poďakovať tým našim členom, ktorí pri hľadaní ročníka 2009 časopisu Svedectvo promptne zareagovali na našu výzvu a poslali nám hľadané

výtlačky. Ďakujeme! Zároveň sme pri zakladaní starších ročníkov zistili, že nám ešte chýbajú tieto čísla: **rok 2010:** 7-8, 10, 12, **rok 2011:** 2, 10, 11. Ak niekto zistí, že ich má navyše alebo ich už nepotrebuje, privítame, ak nám ich pošle. Vopred ďakujeme!

■ **Podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj** v spolupráci s Jozefom Timkom vypracovali zoznam nadácií a finančne silnejších subjektov, na ktoré sme odoslali listy s prosbou o finančnú výpomoc na činnosť našej organizácie.

PRIPOMÍNAME SI

Životného jubilea 80 rokov sa 8. marca dožil Ján GREGOR z Banskej Bystrice.

V apríli si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

70 rokov

Dagmar Matysová, Bratislava 8.4.1946

80 rokov

Helena Takáčová, Košice 28.4.1936
Anna Tkáčová, Sliepkovce 4.4.1936
Arpád Tarnóczy, Nováky 11.4.1936

81 rokov

Ružena Adamjaková, Spišská Nová Ves 25.4.1935
Mirko Tuchyňa, Bánovce nad Bebravou 18.4.1936
Anna Jadrná, Madunice 26.4.1935

83 rokov

Irena Krajčíková, Trenčín 16.4.1933
Elena Rybárová, Hrušové 19.4.1933

84 rokov

Ľudovít Lenárt, Zlaté Moravce 11.4.1932

85 rokov

Katarína Neštráková, Sereď 30.4.1931
Juraj Nižňanský, Vrbové 16.4.1931

86 rokov

Dagmar Vargová, Hurbanovo 14.4.1930

87 rokov

Horošková Anna, Piešťany 18.4.1929

88 rokov

Ing. Mária Branišová, Bratislava 13.4.1928
Margita Paligová, Bratislava 15.4.1928

89 rokov

Anežka Šumichrastová, Trenčín 1.4.1927

90 rokov

Michal Labuda, Nitra 30.4.1926

91 rokov

Anastázia Fojtíková, Banský Studenec 22.4.1925

94 rokov

Štefan Skladan, Hliník nad Hronom 12.4.1922
Albína Koňakovská, Modra 8.4.1922

Jubilantom srdečne blahoželáme

ROZLÚČILI SME SA

† Ján KOPECKÝ z Kremnice, dlhoročný člen PV ZPKO v Žiari nad Hronom, zomrel 3. januára 2016.

† Vo veku nedožitých 91 rokov, 15.marca 2016, zomrel **Adalbert MIŠEJE** z USA.

† Vo veku nedožitých 88 rokov, 16.marca 2016, zomrel **Mgr. Štefan RÝDZI**, dlhoročný funkcionár a člen Regionálnej organizácie PV ZPKO v Prievidzi. Posledná rozlúčka sa konala 21. marca 2016 na miestnom cintoríne v Prievidzi.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravíci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Zájemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX, alebo sa kontaktujte na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Kamil Bednár, Trstená 20 EUR
Jana Zimenová, Varín 20 EUR
Františka Jancová, Ilava 20 EUR
Elemír Trišč, Jarovnice 2 EUR
Alžbeta Tihláriková, Senica 5 EUR
Ing. Augustín Frantz 5 EUR
JUDr. Peter Brňák, Bratislava 100 EUR
Anastázia Kulašová, Bratislava 8 EUR
Viliam Zopp, Bratislava 10 EUR
František Mrkvíčka, Bratislava 11 EUR
Ivan Mrva, Bratislava 15 EUR
Helena Takáčová, Košice 5 EUR
Alžbeta Bednárová, Cabaj 5 EUR
Marta Dammová, Bratislava 20 EUR
Antónia Gažáková, Nová Dubnica 40 EUR
Mikuláš Majzún, Závod 5 EUR
Františka Vargová, Zlaté Moravce 10 EUR
Viliam Bažalik, Bratislava 10 EUR
Marta Prekopová, Považská Bystrica 2 EUR
Bernadeta Gáblíková, Štiavnik 10 EUR
Peter Kovacs, Poprad 2 EUR
Vojtech Poľnišer, Tlmače 10 EUR
Ľudvík Bujalka, Bánovce na Bebravou 2 EUR
Vlasta Hadvigová, Trebatice 5 EUR
Ivan Kliment, Tuhár 15 EUR
Stanislav Zahuranec, Spišské Vlachy

30,80 EUR

Angela Flajžíková, Radošovce 13 EUR
Helena Markovičová, Topoľčany 15 EUR
Ing. Marian Šuran, Bratislava 50 EUR
Anton Semeš, Bratislava 20 EUR
Anton Tomík, Bratislava 9 EUR
Pekáriková Ľudmila, Prešov 10 EUR
Mons. Ján Sokol, Trnava 30 EUR
MUDr. Vojtech Magurský, Martin 40 EUR
Miloslav Luba, Nové Mesto nad Váhom 5 EUR
Jozef Hanzel, Turzovka 40 EUR
Eva Olejníková, Ružomberok 10 EUR
Lívia Brhlovičová, Bratislava 8 EUR
Irena Krajčíková, Trenčín 10 EUR
Daniela Hurná, Bratislava 10 EUR
Gabriela Hrubá, Levoča 2 EUR
MUDr. Anna Vojtíkevičová, Žilina 40 EUR
Ružena Kramárová, Bratislava 15 EUR
Marian Žalobín, Košice 5 EUR
Ľibuša Mularčíková, Bratislava 10 EUR
Štefan Bañas, Martin 5 EUR
Vilma Drexlerová, Zohor 30 EUR
Margita Chudá, Štefanov 10 EUR
Helena Halková, Banská Bystrica 10 EUR
J.Karvaš, Banská Bystrica 10 EUR
Štefan Šmatlák, Bytča 20 EUR
Marta Malášková, Malacky 13 EUR
Zuzana Kollárová, Šuňava 10 EUR
Mária Maronová, Bratislava 23 EUR
Ferdinand Neuwirt, Topoľčany 10 EUR
Eduard Drexler st., Zohor 10 EUR
Eduard Drexler ml., Zohor 10 EUR
Magda Suchá, Kanada 100 USD
Ing. Július Homola, Topoľčianky 10 EUR
Vavrinec Vaľo, Michalovce 10 EUR
Zuzana a Martin Lackovci, Modrová 50 EUR
Eduard Kováč, Bratislava 10 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Pripomíname

Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 20 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod.

POLITICKÍ VÁZNI

 ZVÁZ PROTIKOMUNISTICKÉHO ODBOJA III. ODBOJ
 Obchodná 52, 811 06 Bratislava, Slovenská republika

**Požiadavka PV ZPKO
 k Programovému vyhláseniu vlády**

Bratislava 17. marca 2016

Pri príprave nového programového vyhlásenia vlády Vás politickí väzni, ktorí sa neodškriepiteľne zaslúžili o pád totalitného režimu a nastolenie demokracie v našej spoločnosti žiadajú, aby ste do vládneho programu zahrnuli aj návrh Zákona o postavení a pôsobnosti Zväzu protikomunistického odboja, III. odboj. Základné znenie zákona vypracované právnyimi odborníkmi môžeme predložiť ako podklad na rokovanie.

Chápeme, že pri príprave programu vlády je veľa vecí a problémov, či už ekonomického alebo politického rázu. No za rovnako dôležité považujeme aj morálne zdravie spoločnosti a presadzovanie charakterných postojov a ich pripomínanie, k čomu bude slúžiť aj takýto zákon.

S pozdravom

POLITICKÍ VÁZNI
 Zväz protikomunistického odboja
 Obchodná ul. 52. 811 06 Bratislava

Ing. Ján Litecký Šveda
 predseda PV ZPKO

Vážený pán
 Róbert Fico
 predseda SMER-SD

Súmravná 25
 821 02 Bratislava

Tel./fax+421(02)52964610, email: uzpko@mail.t-com.sk, email: grosling1@stonline.sk, e-mail:
info@pv-zpko.sk

Bankové spojenie: SBERBANK Slovensko a. s.,
 č. účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109 BIC: LUBASKBX
 IČO: 00679879 www.pv-zpko.sk DIČ: 2020826731